

ELO ry/Jaana Lehto

LAUSUNTO

Lausuntopyyntö; OKM/60/010/2014

14.11.2014

1 (3)

Elinkeinoelämän oppilaitosten Elo ry:n lausunto

Hallituksen esitys ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja opetus ja kulttuuri-toimen lain muuttamisesta (säännökset näyttötutkintojärjestelmän kehittämisestä)

Elinkeinoelämän oppilaitokset ry ELO on ammatillisten ja valtakunnallisten erikoisoppilaitosten verkosto, jonka aikuiskoulutuksen tarjonta kattaa koko elinkeinoelämän. ELO on aktiivisesti mukana vaikuttamassa ammatilliseen aikuiskoulutukseen. ELO:n oppilaitokset rakentavat elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä parantavat työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista tarjoamalla työelämälähtöistä aikuiskoulutusta. Näin varmistetaan joustavasti työelämässä toimivien ajantasaisen osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen. ELO:n oppilaitosten omistajayhteisöihin kuuluu mm. elinkeinoelämän toimialaliittoja ja suomalaisia yrityksiä.

ELO ry kiittää mahdollisuudesta ottaa kantaa hallituksen esitykseen ja esittää seuraavaa:

Elinkeinoelämän tarvitseman koulutuksen tarjonta on varmistettava

ELO kannattaa ammatillisten tutkintojen määrittelyä ja tutkintojärjestelmän kehittämistä niin, että se mahdollistaa työelämän osaamistarpeiden joustavan huomioimisen ja erilaisten tutkintojen muodostumisen. Osatutkintojen merkityksen korostaminen on hyvä suunta kohti työelämälähtöisesti joustavaa osaamisen kehittämistä.

Osatutkintojen lisäksi myös osatutkintoa pienemmät osaamisalueet tulisi voida tunnistaa osaksi järjestelmää etenkin silloin kun ne ovat ammatissa toimimisen edellytyksenä. Tämä edesauttaisi myös toimialojen tasavertaisuutta suhteessa osaavan työvoiman tarjontaan. Tutkintojärjestelmän tulisi siis olla joustava niin, että myös muita kuin olemassa olevia osatutkintoja voitaisiin perustellusti liittää osaksi tutkintokokonaisuutta. Osaamispisteiden käyttöönotto toisi lisää joustavuutta järjestelmään.

Näyttötutkintojärjestelmää kehitettävä huomioiden eri alojen erityispiirteet

Näyttötutkintojärjestelmä muodostaa tärkeän selkärangan aikuisten osaamisen kehittämisessä, mutta niin näyttötutkintojen tarjonta kuin osuus kokonaisuudesta vaihtelee toimialoittain. Kokonaiset tutkinnon tai tutkinnon osat ovat monessa tapauksessa liian pitkäkestoisia tai laajoja akuutteihin työelämän osaamistarpeisiin vastaamisessa, etenkin nykyisessä suhdannetilanteessa ja varsinkin pk-yrityksillä. Erikoisoppilaitokset tarjoavat koulutusalaansa liittyvien tutkintojen lisäksi myös nk. työelämän tutkintoja, jotka ovat monissa työtehtävissä työskentelyn edellytys. Näiden tutkinnonomaisten koulutusten merkitystä ei ole tunnistettu tässä eikä muissa ammatillista aikuiskoulutusta koskevissa lakiesityksissä. ELO odottaa, että ammatillista tutkintojärjestelmää kehitetään eri alojen erityispiirteet huomioiden. Nyt esitettävässä mallissa oleellista on säilyttää tiivis työelämäyhteys ja sitä kautta järjestelmän arvostus myös tulevaisuudessa aidosti työelämälähtöisenä koulutuksena.

Näyttötutkintojärjestelmän toimintaan tarvitaan myös hallinnollista joustavuutta

Näyttötutkintojärjestelmään ja erityisesti sen hallinnollisiin toimintatapoihin kohdistuu myös kritiikkiä, sillä toimintatavat vaihtelevat merkittävästi eri tutkintotoimikunnissa ja hallinnolliset vaateet koetaan usein liian raskaiksi asiakasnäkökulmasta. ELO kannattaa puhtaasti hallinnollisen työn siirtämistä sihteeristölle. On kuitenkin tarkkaan harkittava Opetushallituksen työn rahoittamista tutkintomak-suin, sillä tämän koulutusmuodon työhön osallistuu kaikkia kolmikannan jäseniä ilman eri korvausta.

14.11.2014

Jotta näyttötutkintomaksujen kohdistaminen sihteeristön työkustannuksiin olisi perusteltua, tulisi siirron näkyä laadun tasaantumisen lisäksi myös merkittävänä hallinnollisen työn keventymisenä tutkintojen järjestäjien ja tutkintotoimikuntatyöhön osallistuvien työssä. Koko prosessia tulee keventää esim. digitalisaation keinoin, ja keskittämällä raportointia vain oleelliseen. Samoin toiminnan edelleen kehittämiseksi olisi kannustettava uusien oppimismenetelmien, etätyömenetelmien ja teknii-kan käyttöön esimerkiksi arvioinnissa ja työssäoppimisessa.

Näyttötutkintoprosessin ja arvioinnin laadun kehittäminen vaatii resursointia

Tutkintotoimikuntien tehtävien kohdistaminen laadunvarmistukseen sekä näyttötutkintojen ja näyttötutkintojärjestelmän kehittämiseen on kannatettava suuntaus edellyttäen, että työelämän edustajille varmistetaan riittävät resurssit ja valtuudet vaikuttaa aidosti niin näyttötutkintojen kehittämiseen kuin niiden laatuun. Tämän muutoksen arviointi vaatisi tutkintotoimikuntien roolin tarkempaa määrittystä. Tutkintotoimikuntien tulee olla se osa järjestelmää, jossa otetaan kantaa tutkintoihin työelämälähtöisesti, mikä vaatii toimialojen substanssiosaamista, kuten myös näyttötutkintojen järjestäjien riittävä ammatti- ja toimialan tuntemuksen arvioiminen. Tavoitteet alittavaan laatuun tulee voida puuttua, jotta järjestelmä säilyttää uskottavuutensa.

Laadun kehittäminen on kannatettava tavoite, mutta samalla on huomioitava, että useat esityksen kohdat, kuten henkilökohtaistaminen, osatutkinnot ja arviointi vaativat oppilaitoksilta aiempaa enemmän voimavaroja. Oppilaitosten lisäksi tämä on haaste myös yrityksille sekä arvioinnin koulutukselle.

Huomio myös ammatillisen koulutuksen uudistusten yhteisvaikutukseen

Vaikka tutkintotoimikuntien vähentämisellä voitaisiin toimia kustannustehokkaammin, samalla on kuitenkin muistettava muut käynnissä olevat suunnitelmat. Ehdotetun lakimuutoksen arviointia vaikeuttaakin se, että nyt meneillään olevien uudistusten yhteisvaikutukset eivät ole selvillä, kuten ei myöskään tuleva tutkintorakenne, joka vaikuttaa suoraan myös tutkintotoimikuntien määrään ja niissä tarvittavaan osaamiseen. Tutkintotoimikuntien työmäärään vaikuttaa myös ennakoitavissa oleva osatutkintojen määrän kasvu.

Monipuolinen, aikuiskoulutukseen erikoistunut koulutustarjonta tukee monipuolisen elinkeinoelämän kehittymistä ja takaa osaamisen kehittymisen myös pienemmillä aloilla. Elinkeinoelämän oppilaitokset osallistuvat merkittävällä panostuksella sekä tutkintojen kehittämiseen että tutkintojärjestelmän ylläpitämiseen mm. tutkintotoimikuntatyöskentelyssä. Olemme valmiita olemaan mukana myös jatkossa kehittämässä tutkintojärjestelmää yhä paremmin työelämän osaamistarpeet huomioivaksi. Tutkintojen ja erityisesti valmistavan koulutuksen laatu on edellytys tutkintojen arvostukselle työelämässä. Koettuun laatuun taas vaikuttaa merkittävästi se, että tutkinnot ovat aidosti työelämälähtöisiä.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ELO ry:n hallituksen puolesta

Kaisa Tuuliainen
Hallituksen puheenjohtaja

Jaana Lehto
Toiminnanjohtaja

14.11.2014

ELO ry:n oppilaitokset:

ABB Oy, Business School	AEL
Askon ammattioppilaitos	AVA - instituutti
Avia College, Ilmailulaitos Finavia	Finanssi- ja vakuutuskoulutus, FINVA
Finnair ilmailuopisto	Jollas Instituutti
Kiinteistöalan koulutussäätiön ammatillinen oppilaitos	K-instituutti
Kone Oy:n teollisuusoppilaitos	Konecranes Instituutti
M.S.F. – oppilaitos Oy	Markkinointi-instituutti
Mirka - Akatemia	MJK - instituutti
Nokia teollisuusoppilaitos Oyj	POHTO
Rakennusteollisuuden koulutuskeskus	Rastor Oy
RATEKO	Riihimäen ammattioppilaskoulu
Ruukki Teollisuusoppilaitos	Sanoma Akatemia
Sisun teollisuusoppilaitos	STX Finland Laivanrakennusoppilaitos
Suomen Ympäristöopisto SYKLI	Tampellan Teollisuusoppilaitos Oy
Toyota ammattioppilaitos	UPM Teollisuusoppilaitos
Valmet Automotive Oy:n teollisuus-oppilaitos	Wärtsilä Vaasan konepajakoulu